ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 18ης Οκτωβρίου 2012*

«Οδηγία 96/9/ΕΚ — Νομική προστασία των βάσεων δεδομένων — Άρθρο 7 — Ειδικής φύσεως δικαίωμα — Βάση δεδομένων σχετικών με τις τρέχουσες ποδοσφαιρικές αναμετρήσεις — Έννοια της "επαναχρησιμοποιήσεως" — Προσδιορισμός του τόπου όπου λαμβάνει χώρα η επαναχρησιμοποίηση»

Στην υπόθεση C-173/11,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Ηνωμένο Βασίλειο) με απόφαση της 5ης Απριλίου 2011, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 8 Απριλίου 2011, στο πλαίσιο της δίκης

Football Dataco Ltd,

Scottish Premier League Ltd,

Scottish Football League,

PA Sport UK Ltd

κατά

Sportradar GmbH,

Sportradar AG,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta, προεδρεύουσα του τρίτου τμήματος, K. Lenaerts (εισηγητή), Γ. Αρέστη, J. Malenovský και D. Šváby, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Cruz Villalón

γραμματέας: C. Strömholm, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 8ης Μαρτίου 2012,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— οι Football Dataco Ltd, Scottish Premier League Ltd, Scottish Football League και PA Sport UK Ltd, εκπροσωπούμενες από τον J. Mellor και την L. Lane, barristers, κατ' εντολήν του S. Levine και της R. Hoy, solicitors,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

— οι Sportradar GmbH και Sportradar AG, εκπροσωπούμενες από τον H. Carr, QC, κατ' εντολήν του P. Brownlow, solicitor,

— η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Materne, επικουρούμενο από τον R. Verbeke, advocaat,

— η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την N. Díaz Abad,

— η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον L. Inez Fernandes, καθώς και από την A. Barros και τον A. Silva Coelho,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον M. Wilderspin και την J. Samnadda,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 21ης Ιουνίου 2012,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 7 της οδηγίας 96/9/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 1996, σχετικά με τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων (ΕΕ L 77, σ. 20).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, των Football Dataco Ltd, Scottish Premier League Ltd, Scottish Football League και PA Sport UK Ltd (στο εξής, από κοινού: Football Dataco κ.λπ.) και, αφετέρου, των Sportradar GmbH και Sportradar AG (στο εξής, από κοινού: Sportradar), με βασικό αντικείμενο προβαλλόμενη προσβολή, εκ μέρους των τελευταίων, του ειδικής φύσεως δικαιώματος το οποίο οι Football Dataco κ.λπ. ισχυρίζονται ότι έχουν επί βάσεως δεδομένων σχετικών με τους τρέχοντες αγώνες πρωταθλημάτων ποδοσφαίρου («Football Live»).

Το νομικό πλαίσιο

3 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 96/9:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως "βάση δεδομένων" νοείται η συλλογή έργων, δεδομένων ή άλλων ανεξάρτητων στοιχείων, διευθετημένων κατά συστηματικό ή μεθοδικό τρόπο και ατομικώς προσιτών με ηλεκτρονικά μέσα ή κατ' άλλον τρόπο.»

4 Το άρθρο 7, το οποίο αφορά το αντικείμενο της προστασίας και περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο ΙΙΙ της εν λόγω οδηγίας, που φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα ειδικής φύσεως», ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη παρέχουν στον κατασκευαστή μιας βάσης δεδομένων το δικαίωμα να απαγορεύει την εξαγωγή ή/και επαναχρησιμοποίηση του συνόλου ή ουσιώδους μέρους, αξιολογούμενου ποιοτικά ή ποσοτικά, του περιεχομένου της βάσης δεδομένων, εφόσον η απόκτηση, ο έλεγχος ή η παρουσίαση του περιεχομένου της βάσης καταδεικνύουν ουσιώδη ποιοτική ή ποσοτική επένδυση.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος κεφαλαίου νοούνται ως:

α) "εξαγωγή": η μόνιμη ή προσωρινή μεταφορά του συνόλου ή ουσιώδους μέρους του περιεχομένου βάσης δεδομένων σε άλλο υπόθεμα, με οποιοδήποτε μέσο ή υπό οποιοδήποτε μορφή·

β) “επαναχρησιμοποίηση”: η πάσης μορφής διάθεση στο κοινό του συνόλου ή ουσιώδους μέρους του περιεχομένου της βάσης με διανομή αντιγράφων, εκμίσθωση, μετάδοση με άμεση επικοινωνία ή με άλλες μορφές. […]

[…]

5. Δεν επιτρέπεται η επανειλημμένη και συστηματική εξαγωγή ή/και επαναχρησιμοποίηση επουσιωδών μερών του περιεχομένου της βάσης δεδομένων εφόσον συνεπάγεται τη διενέργεια πράξεων που έρχονται σε σύγκρουση με την κανονική εκμετάλλευση της βάσης δεδομένων ή θίγουν αδικαιολόγητα τα νόμιμα συμφέροντα του κατασκευαστή της βάσης.»

5 Η οδηγία 96/9 μεταφέρθηκε στην έννομη τάξη του Ηνωμένου Βασιλείου με την έκδοση της κανονιστικής πράξεως του 1997 σχετικά με το δικαίωμα του δημιουργού και τα δικαιώματα επί των βάσεων δεδομένων (Copyright and Rights in Database Regulations 1997), η οποία τροποποίησε τον νόμο του 1988 σχετικά με το δικαίωμα του δημιουργού, τα δικαιώματα επί των σχεδίων και τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας (Copyright Designs and Patents Act 1988). Οι κρίσιμες διατάξεις της ως άνω κανονιστικής πράξεως επαναλαμβάνουν κατά γράμμα τη διατύπωση των σχετικών διατάξεων της οδηγίας.

6 Κατά το άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1), πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος, «ως προς ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός».

7 Το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού (ΕΚ) 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές («Ρώμη ΙΙ») (ΕΕ L 199, σ. 40), προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Το εφαρμοστέο δίκαιο στην εξωσυμβατική ενοχή που απορρέει από προσβολή δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας είναι το δίκαιο της χώρας για την οποία αξιώνεται η προστασία.

2. Σε περίπτωση εξωσυμβατικής ενοχής που απορρέει από προσβολή κοινοτικού δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας ενιαίου χαρακτήρα, εφαρμοστέο δίκαιο για κάθε ζήτημα που δεν διέπεται από σχετική κοινοτική πράξη είναι το δίκαιο της χώρας στην οποία διαπράχθηκε η προσβολή.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

8 Οι Football Dataco κ.λπ. φέρουν την ευθύνη για τη διοργάνωση των πρωταθλημάτων ποδοσφαίρου στην Αγγλία και τη Σκωτία. Η Football Dataco Ltd είναι επιφορτισμένη με τη δημιουργία και την εκμετάλλευση των σχετικών με τα πρωταθλήματα αυτά δεδομένων, καθώς και των οικείων δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Οι Football Dataco κ.λπ. ισχυρίζονται ότι έχουν, δυνάμει του δικαίου του Ηνωμένου Βασιλείου, ειδικής φύσεως δικαίωμα επί της βάσεως δεδομένων Football Live.

9 Στη Football Live συλλέγονται δεδομένα σχετικά με τις τρέχουσες ποδοσφαιρικές αναμετρήσεις (εξέλιξη του σκορ, ποιοι ποδοσφαιριστές πέτυχαν τα τέρματα, ονόματα εκείνων οι οποίοι τιμωρήθηκαν με κίτρινη ή κόκκινη κάρτα και σε ποιο λεπτό, τυχόν πέναλτυ, καθώς και αλλαγές που γίνονται στη διάρκεια του αγώνα). Τα στοιχεία αυτά συγκεντρώνονται κατά κύριο λόγο από πρώην επαγγελματίες ποδοσφαιριστές οι οποίοι εργάζονται ως ανεξάρτητοι συνεργάτες για λογαριασμό των Football Dataco κ.λπ. και παρακολουθούν τις αναμετρήσεις για τον σκοπό αυτό. Οι Football Dataco κ.λπ. υποστηρίζουν ότι όχι μόνον απαιτείται μια σημαντική επένδυση για την απόκτηση και/ή την

επαλήθευση των στοιχείων αυτών αλλά, επιπλέον, η λειτουργία της εν λόγω βάσεως δεδομένων προϋποθέτει μια διόλου αμελητέα συνεισφορά εκ μέρους των προσωπικού τους, σε επίπεδο εξειδικευμένης γνώσεως, εργασίας, κριτικής ικανότητας και διανοητικής προσπάθειας.

10 Η Sportradar GmbH είναι γερμανική εταιρία η οποία μεταδίδει απευθείας, μέσω Διαδικτύου, τα αποτελέσματα και άλλα στατιστικά στοιχεία σχετικά, μεταξύ άλλων, με τους αγώνες του αγγλικού πρωταθλήματος ποδοσφαίρου. Η σχετική υπηρεσία καλείται «Sport Live Data». Η ίδια εταιρία διαθέτει ιστότοπο με την ονομασία betradar.com. Οι εταιρίες στοιχημάτων που είναι πελάτες της Sportradar Gmbh συνάπτουν συμβάσεις με την ελβετική εταιρία χαρτοφυλακίου Sportradar AG, η οποία είναι η μητρική εταιρία της Sportradar GmbH. Μεταξύ των πελατών της καταλέγονται η bet365, εταιρία που έχει συσταθεί σύμφωνα με το δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βορείου Ιρλανδίας, και η Stan James, εταιρία με έδρα το Γιβραλτάρ, αμφότερες δε αυτές παρέχουν υπηρεσίες στοιχημάτων απευθυνόμενες στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου. Οι δικοί τους ιστότοποι περιλαμβάνουν σύνδεσμο προς τον betradar.com. Κάνοντας κλικ στην επιλογή Live Score προβάλλονται στην οθόνη τα δεδομένα που αναζητούνται, κάτω από την αντίστοιχη ένδειξη bet365 ή Stan James, ανάλογα με τον ιστότοπο. Το αιτούν δικαστήριο συνάγει εκ των ανωτέρω το συμπέρασμα ότι η Sportradar στοχεύει, κατά τα φαινόμενα, σε μεγάλο βαθμό στο κοινό του Ηνωμένου Βασιλείου.

11 Στις 23 Απριλίου 2010 οι Football Dataco κ.λπ. άσκησαν ενώπιον του High Court of Justice (England and Wales), Chancery Division, αγωγή κατά της Sportradar, με αίτημα, μεταξύ άλλων, την αποκατάσταση της ζημίας που υπέστησαν από την προσβολή, εκ μέρους της τελευταίας, του ειδικής φύσεως δικαιώματός τους. Στις 9 Ιουλίου 2010 η Sportradar αμφισβήτησε την αρμοδιότητα του ως άνω δικαστηρίου να επιληφθεί της διαφοράς.

12 Στις 14 Ιουλίου 2010 η Sportradar GmbH άσκησε ενώπιον του Landgericht Gera (Γερμανία) αγωγή κατά των Football Dataco κ.λπ. με αίτημα να αναγνωριστεί ότι οι δραστηριότητές της δεν προσβάλλουν οποιοδήποτε δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας των Football Dataco κ.λπ.

13 Με απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 2010, το High Court of Justice κήρυξε εαυτό αρμόδιο να εκδικάσει την αγωγή των Football Dataco κ.λπ., στο μέτρο κατά το οποίο αφορά την εις ολόκληρον (αλληλέγγυα) ευθύνη της Sportradar και των πελατών της που χρησιμοποιούν τον ιστότοπό της στο Ηνωμένο Βασίλειο, λόγω προσβολής του ειδικής φύσεως δικαιώματος των Football Dataco κ.λπ. μέσω πράξεων εξαγωγής και/ή επαναχρησιμοποιήσεως. Αντιθέτως, το ως άνω δικαστήριο έκρινε ότι δεν ήταν αρμόδιο να εκδικάσει την αγωγή των Football Dataco κ.λπ., κατά το μέτρο που ζητήθηκε να αναγνωριστεί η κύρια ευθύνη της Sportradar στο πλαίσιο μιας τέτοιας προσβολής.

14 Τόσο οι Football Dataco κ.λπ. όσο και η Sportradar άσκησαν έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division).

15 Οι Football Dataco κ.λπ. υποστηρίζουν ότι η Sportradar αποκτά τα δεδομένα της αντιγράφοντάς τα στον διακομιστή της από τη Football Live και στη συνέχεια μεταδίδει τα δεδομένα που αντιγράφηκαν κατ' αυτόν τον τρόπο στο κοινό του Ηνωμένου Βασιλείου μέσω της υπηρεσίας Live Score. Κατά την άποψή τους, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, σύμφωνα με τη θεωρία της «μεταδόσεως» ή της «διαβιβάσεως», οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης πράξεις λαμβάνουν χώρα όχι μόνον στο κράτος μέλος από το οποίο η Sportradar αποστέλλει τα δεδομένα, αλλά και στο κράτος μέλος όπου βρίσκονται οι παραλήπτες τους, ήτοι, εν προκειμένω, στο Ηνωμένο Βασίλειο.

16 Η Sportradar ισχυρίζεται ότι τα δεδομένα που περιέχει ο ιστότοπος betradar.com δεν ανάγονται σε άλλη πηγή. Προσθέτει ότι σύμφωνα με τη θεωρία της «εκπομπής», η μετάδοση πραγματοποιείται αποκλειστικώς και μόνο στον τόπο από τον οποίο προέρχονται τα δεδομένα, οπότε οι πράξεις που της προσάπτονται δεν εμπίπτουν στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων του Ηνωμένου Βασιλείου.

17 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Όταν μεταφορτώνονται δεδομένα από βάση δεδομένων, προστατευόμενη με το ειδικής φύσεως δικαίωμα που προβλέπει η οδηγία 96/9/[…], σε διαδικτυακό διακομιστή ο οποίος βρίσκεται στο κράτος μέλος Α και, κατόπιν αιτήματος ενός χρήστη στο κράτος μέλος Β, ο διακομιστής αποστέλλει τα δεδομένα αυτά στον υπολογιστή του χρήστη ώστε να αποθηκευθούν στη μνήμη του και να προβληθούν στην οθόνη του:

α) συνιστά η πράξη της αποστολής των δεδομένων “εξαγωγή” ή “επαναχρησιμοποίηση” εκ μέρους του προσώπου που προβαίνει σε αυτήν;

β) λαμβάνει χώρα οποιαδήποτε πράξη “εξαγωγής” ή “επαναχρησιμοποιήσεως” από το εν λόγω πρόσωπο:

i) μόνο στο κράτος μέλος Α,

ii) μόνο στο κράτος μέλος Β,

iii) σε αμφότερα τα κράτη μέλη Α και Β;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

18 Με το πρώτο υποερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ’ ουσία να διευκρινιστεί αν το άρθρο 7 της οδηγίας 96/9 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η αποστολή από ένα πρόσωπο, μέσω διαδικτυακού διακομιστή ευρισκόμενου στο κράτος μέλος Α, δεδομένων τα οποία είχε προηγουμένως μεταφορτώσει από βάση δεδομένων, προστατευόμενη με το ειδικής φύσεως δικαίωμα που προβλέπει η ίδια οδηγία, στον υπολογιστή άλλου προσώπου, εγκατεστημένου στο κράτος μέλος Β, κατόπιν αιτήματος αυτού του παραλήπτη, ο οποίος προτίθεται να τα αποθηκεύσει στη μνήμη του υπολογιστή του και να τα προβάλει στην οθόνη του, συνιστά πράξη «εξαγωγής» ή «επαναχρησιμοποιήσεως» των εν λόγω δεδομένων από το πρόσωπο που τα απέστειλε. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, με το δεύτερο υποερώτημα, να διευκρινιστεί αν η ως άνω πράξη πρέπει να θεωρηθεί ότι λαμβάνει χώρα στο κράτος μέλος Α, στο κράτος μέλος Β ή και στα δύο αυτά κράτη μέλη.

19 Το αιτούν δικαστήριο είναι αποκλειστικώς αρμόδιο να εκτιμήσει αν πράγματι ισχύουν οι τρεις παραδοχές στις οποίες στηρίζεται το ερώτημα του, ήτοι ότι:

— η Football Live αποτελεί «βάση δεδομένων», κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 96/9, και πληροί τις ουσιαστικές προϋποθέσεις από τη συνδρομή των οποίων το άρθρο 7, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας εξαρτά την παροχή προστασίας με το ειδικής φύσεως δικαίωμα·

— οι Football Dataco κ.λπ. είναι τα πρόσωπα που τυγχάνουν προστασίας λόγω της υπάρξεως ειδικής φύσεως δικαιώματος επί της βάσεως δεδομένων Football Live, και

— η Sportradar είχε μεταφορτώσει από τη συγκεκριμένη βάση τα δεδομένα τα οποία αφορούσαν οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης πράξεις αποστολής.

20 Όσον αφορά το πρώτο υποερώτημα, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι, λαμβανομένων υπόψη, αφενός, της διατυπώσεως που χρησιμοποιείται στο άρθρο 7, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 96/9 για τον ορισμό της έννοιας «επαναχρησιμοποίηση» και, αφετέρου, του σκοπού τον οποίο εξυπηρετεί το ειδικής φύσεως δικαίωμα που θέσπισε ο νομοθέτης της Ένωσης, ο όρος αυτός πρέπει, στο πλαίσιο της

όλης οικονομίας του προαναφερθέντος άρθρου 7, να ερμηνεύεται ευρέως, υπό την έννοια ότι περιλαμβάνει κάθε πράξη μεταδόσεως στο κοινό του συνόλου ή τμήματος των περιεχομένων μιας προστατευόμενης με το εν λόγω ειδικής φύσεως δικαίωμα βάσεως δεδομένων χωρίς τη συγκατάθεση του κατασκευαστή της (βλ. απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2004, C-203/02, The British Horseracing Board κ.λπ., Συλλογή 2004, σ. I-10415, σκέψεις 45, 46, 51 και 67). Η φύση και η μορφή των μέσων που χρησιμοποιούνται για την τέλεση της πράξεως αυτής είναι συναφώς άνευ σημασίας.

21 Στον ορισμό της ως άνω έννοιας εμπίπτει μια πράξη η οποία, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της υποθέσεως της κύριας δίκης, συνίσταται στην αποστολή από ένα πρόσωπο, μέσω του διαδικτυακού του διακομιστή, στον υπολογιστή άλλου προσώπου και κατόπιν αιτήματος του τελευταίου, δεδομένων που είχαν αποσπασθεί από τα περιεχόμενα μιας προστατευόμενης με το ειδικής φύσεως δικαίωμα βάσεως δεδομένων. Πράγματι, μέσω της αποστολής αυτής, τα οικεία δεδομένα τίθενται στη διάθεση ενός μέλους του κοινού.

22 Το γεγονός ότι πριν από την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης αποστολή μεσολαβούν πράξεις εταιριών στοιχημάτων που έχουν, βάσει συμβάσεως, άδεια προσβάσεως στον διαδικτυακό διακομιστή της Sportradar και, με τη σειρά τους, καθιστούν δυνατή, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων τους, την πρόσβαση των δικών τους πελατών στον συγκεκριμένο διακομιστή δεν αναιρεί τον νομικό χαρακτηρισμό της πράξεως με την οποία η Sportradar αποστέλλει από τον εν λόγω διακομιστή στους υπολογιστές των πελατών αυτών στοιχεία που προέρχονται από προστατευόμενη βάση δεδομένων ως «επαναχρησιμοποιήσεως» κατά την έννοια του άρθρου 7 της οδηγίας 96/9.

23 Όσον αφορά το δεύτερο υποερώτημα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αμφισβήτησε, με τις γραπτές της παρατηρήσεις, κατά πόσον είναι σκόπιμο να δοθεί συναφώς απάντηση, στο στάδιο όπου βρίσκεται επί του παρόντος η σχετική με τη διαφορά της κύριας δίκης διαδικασία.

24 Επ' αυτού, μολονότι αληθεύει, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, ότι ο χαρακτηρισμός των επίμαχων στην υπόθεση της κύριας δίκης πράξεων ως «επαναχρησιμοποίησης» κατά την έννοια της οδηγίας 96/9 είναι ανεξάρτητος του ζητήματος σε ποιον τόπο εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης λαμβάνουν χώρα, εντούτοις πρέπει να υπογραμμιστεί, πρώτον, ότι το ειδικής φύσεως δικαίωμα το οποίο θεσπίζει η εν λόγω οδηγία με σκοπό την προστασία των βάσεων δεδομένων δεν είναι ένα δικαίωμα με ενιαίο περιεχόμενο σε επίπεδο Ένωσης.

25 Ο σκοπός της οδηγίας 96/9 έγκειται στην εξάλειψη, μέσω της προσεγγίσεως των εθνικών νομοθεσιών, των διαφορών που υπήρχαν μεταξύ τους ως προς τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων και έθιγαν τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, την ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών και των υπηρεσιών στην Ένωση και την ανάπτυξη μιας αγοράς πληροφοριών εντός αυτής (βλ. απόφαση της 1ης Μαρτίου 2012, C-604/10, Football Dataco κ.λπ., σκέψη 48).

26 Προς επίτευξη του ως άνω σκοπού, η οδηγία απαιτεί από τα κράτη μέλη να θεσπίσουν, στην εθνική τους έννομη τάξη, κανόνες οι οποίοι να προβλέπουν την προστασία των βάσεων δεδομένων με ένα ειδικής φύσεως δικαίωμα.

27 Στο πλαίσιο αυτό, η προστασία που παρέχεται με το ειδικής φύσεως δικαίωμα το οποίο προβλέπει η νομοθεσία ενός κράτους μέλους περιορίζεται, κατ' αρχήν, στο έδαφος του συγκεκριμένου κράτους μέλους, οπότε ο δικαιούχος μπορεί να επικαλεστεί την εν λόγω προστασία μόνον έναντι πράξεων επαναχρησιμοποιήσεως που τελούνται, χωρίς τη συγκατάθεσή του, εντός του εδάφους αυτού (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 19ης Απριλίου 2012, C-523/10, Wintersteiger, σκέψη 25).

28 Όπως προκύπτει από την αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, το αιτούν δικαστήριο καλείται, στην υπόθεση της κύριας δίκης, να εκτιμήσει το βάσιμο των αιτιάσεων των Football Dataco κ.λπ. περί προσβολής του ειδικής φύσεως δικαιώματος το οποίο ισχυρίζονται ότι έχουν, δυνάμει του δικαίου του Ηνωμένου Βασιλείου, επί της βάσεως δεδομένων Football Live. Για να μπορεί το αιτούν δικαστήριο να προχωρήσει στην εκτίμηση αυτή πρέπει, επομένως, να έχει προηγουμένως επιλυθεί το ζήτημα αν οι

επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης πράξεις αποστολής δεδομένων εμπίπτουν, ως πράξεις που έχουν τελεστεί εντός του Ηνωμένου Βασιλείου, στο κατά τόπον πεδίο ισχύος της προστασίας, η οποία παρέχεται με το προβλεπόμενο από το δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους δικαίωμα ειδικής φύσεως.

29 Δεύτερον, το άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 καθιερώνει, για τις υποθέσεις οι οποίες, όπως στην περίπτωση της διαφοράς της κύριας δίκης, αφορούν ενοχές εξ οιονεί αδικοπραξίας, ειδική βάση διεθνούς δικαιοδοσίας υπέρ του «δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός».

30 Συνεπώς, το ζήτημα του προσδιορισμού του τόπου τελέσεως των επίμαχων στην υπόθεση της κύριας δίκης πράξεων αποστολής, οι οποίες, κατά τους ισχυρισμούς των Football Dataco κ.λπ., τους προξένησαν ζημία, θίγοντας τη σημαντική τους επένδυση στη δημιουργία και τη λειτουργία της βάσεως δεδομένων Football Live, ασκεί επιρροή και ως προς το ζήτημα της διεθνούς δικαιοδοσίας του αιτούντος δικαστηρίου, ιδίως όσον αφορά το αίτημα της αγωγής να αναγνωριστεί η κύρια ευθύνη της Sportradar στην υπόθεση της οποίας επιλήφθηκε το δικαστήριο αυτό.

31 Τρίτον, από το άρθρο 8 του κανονισμού 864/2007 προκύπτει ότι, σε περίπτωση προσβολής ενός δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας το οποίο, όπως συμβαίνει με το ειδικής φύσεως δικαίωμα που θεσπίζει η οδηγία 96/9, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί «κοινοτικό δικαίωμα ενιαίου χαρακτήρα» κατά την έννοια της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού (βλ. σκέψεις 24 έως 26 της παρούσας αποφάσεως), εφαρμοστέο δίκαιο επί της εξωσυμβατικής ενοχής που απορρέει από τέτοια προσβολή είναι, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του εν λόγω άρθρου 8, «το δίκαιο της χώρας για την οποία ζητείται η προστασία».

32 Ο ως άνω κανόνας ιδιωτικού διεθνούς δικαίου επιβεβαιώνει ότι είναι σημαντικό να διευκρινιστεί αν, ανεξαρτήτως του ότι οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης πράξεις αποστολής τελέστηκαν ενδεχομένως στο κράτος μέλος όπου βρίσκεται ο διαδικτυακός διακομιστής του αυτουργού των εν λόγω πράξεων, αυτές πρέπει να θεωρηθεί ότι έλαβαν χώρα στο Ηνωμένο Βασίλειο, κράτος μέλος στο οποίο οι Football Dataco κ.λπ. αξιώνουν εν προκειμένω την αναγνώριση της προστασίας της βάσεως δεδομένων Football Live με το ειδικής φύσεως δικαίωμα.

33 Συναφώς, ο προσδιορισμός του τόπου τελέσεως μιας πράξεως «επαναχρησιμοποιήσεως» κατά την έννοια του άρθρου 7 της οδηγίας 96/9 πρέπει, όπως και ο ορισμός της έννοιας αυτής, να ανταποκρίνεται σε αυτοτελή κριτήρια του δικαίου της Ένωσης (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 21ης Ιουνίου 2012, C-5/11, Donner, σκέψη 25).

34 Όσον αφορά περιπτώσεις όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, όπου η επαναχρησιμοποίηση γίνεται μέσω του διακομιστή ενός διαδικτυακού ιστοτόπου, πρέπει να τονιστεί ότι, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας με τα σημεία 58 και 59 των προτάσεών του, η εν λόγω μορφή επαναχρησιμοποιήσεως χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη μιας αλληλουχίας πράξεων οι οποίες μπορούν κάλλιστα να λαμβάνουν χώρα στο έδαφος περισσότερων κρατών μελών, περιλαμβάνουν δε, τουλάχιστον, το «ανέβασμα» των οικείων δεδομένων στον ως άνω ιστότοπο προκειμένου αυτά να καταστούν προσβάσιμα στο κοινό, φτάνοντας ενδεχομένως έως τη διαβίβασή τους σε ενδιαφερόμενα μέλη του κοινού (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσα απόφαση Donner, σκέψη 26).

35 Πρέπει, πάντως, να ληφθεί επίσης υπόψη το γεγονός ότι ο αυτός ο τρόπος διαθέσεως περιεχομένου στο κοινό διαφέρει, κατ' αρχήν, από τους παραδοσιακούς τρόπους μεταδόσεως, δεδομένου ότι, στην πράξη, άμεση πρόσβαση στο περιεχόμενο ενός ιστοτόπου στο Διαδίκτυο μπορεί να έχει απροσδιόριστος αριθμός χρηστών ανά τον κόσμο, ανεξαρτήτως του αν η βούληση του προσώπου που έχει την εκμετάλλευση του εν λόγω ιστοτόπου ήταν να παρέχεται, χωρίς εκ μέρους του έλεγχο, η δυνατότητα προσβάσεως στο περιεχόμενο του ως άνω ιστοτόπου και εκτός του κράτους μέλους εγκαταστάσεώς του (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 7ης Δεκεμβρίου 2010, C-585/08

και C-144/09, Pammer και Hotel Alpenhof, Συλλογή 2010, σ. I-12527, σκέψη 68, και της 25ης Οκτωβρίου 2011, C-509/09 και C-161/10, eDate Advertising, Συλλογή 2011, σ. I-10269, σκέψη 45).

36 Κατά συνέπεια, το γεγονός και μόνον ότι, στην επικράτεια συγκεκριμένου κράτους μέλους, είναι δυνατή η πρόσβαση στον διαδικτυακό ιστότοπο που περιέχει τα οικεία δεδομένα δεν αρκεί για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι το πρόσωπο το οποίο έχει την εκμετάλλευση του εν λόγω ιστοτόπου τελεί πράξη επαναχρησιμοποιήσεως εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής των εθνικών διατάξεων περί προστασίας των βάσεων δεδομένων με ειδικής φύσεως δικαίωμα (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσα απόφαση Pammer και Hotel Alpenhof, σκέψη 69, και απόφαση της 12ης Ιουλίου 2011, C-324/09, L'Oréal κ.λπ., Συλλογή 2011, σ. I-6011, σκέψη 64).

37 Πράγματι, αν μόνον η ύπαρξη δυνατότητας προσβάσεως αρκούσε για να στοιχειοθετηθεί επαναχρησιμοποίηση, ιστότοποι και δεδομένα που, μολονότι απευθύνονται προδήλως σε πρόσωπα ευρισκόμενα εκτός του εδάφους του οικείου κράτους μέλους, είναι πάντως από τεχνικής απόψεως προσβάσιμα εντός αυτού, θα υπέκειντο αδικαιολόγητα στο πεδίο εφαρμογής των σχετικών ρυθμίσεων οι οποίες ισχύουν στο ως άνω κράτος μέλος (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσα απόφαση L'Oréal κ.λπ., σκέψη 64).

38 Έτσι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, το γεγονός ότι, κατόπιν του αιτήματος χρήστη εγκατεστημένου στο Ηνωμένο Βασίλειο, δεδομένα που περιέχει ο διαδικτυακός διακομιστής της Sportradar αποστέλλονται στον υπολογιστή του ως άνω χρήστη προκειμένου να καταστεί τεχνικώς δυνατή η αποθήκευση και η προβολή τους στην οθόνη του υπολογιστή του δεν αρκεί από μόνο του για να στηρίξει τη διαπίστωση ότι η πράξη επαναχρησιμοποιήσεως στην οποία προβαίνει η Sportradar στην περίπτωση αυτή λαμβάνει χώρα στο έδαφος του συγκεκριμένου κράτους μέλους.

39 Η διαπίστωση ότι το έδαφος του κράτους μέλους προς το οποίο αποστέλλονται τα οικεία δεδομένα είναι ο τόπος όπου τελέστηκε η πράξη της επαναχρησιμοποιήσεως εξαρτάται από το αν υπάρχουν ενδείξεις που συντείνουν στο συμπέρασμα ότι η πράξη αυτή αποτελεί εκδήλωση της βουλήσεως του αυτουργού της να απευθυνθεί σε πρόσωπα ευρισκόμενα στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσες αποφάσεις Pammer και Hotel Alpendorf, σκέψεις 75, 76, 80 και 92, L'Oréal κ.λπ., σκέψη 65, και Donner, σκέψεις 27 έως 29).

40 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, μπορεί να θεωρηθεί τέτοια ένδειξη το γεγονός ότι, μεταξύ των δεδομένων που περιέχει ο διακομιστής της Sportradar, περιλαμβάνονται στοιχεία σχετικά με τις αναμετρήσεις των πρωταθλημάτων ποδοσφαίρου του Ηνωμένου Βασιλείου, όπερ καταδεικνύει ότι οι επίμαχες πράξεις αποστολής απορρέουν από τη βούληση της Sportradar να προσελκύσει το ενδιαφέρον του κοινού του συγκεκριμένου κράτους μέλους.

41 Το γεγονός ότι η Sportradar παραχώρησε, με σύμβαση, δικαίωμα προσβάσεως στον διακομιστή της σε εταιρίες που παρέχουν υπηρεσίες στοιχημάτων για το κοινό αυτού του κράτους μέλους μπορεί επίσης να αποτελεί ένδειξη της βουλήσεώς της να απευθυνθεί στο εν λόγω κοινό, εφόσον το αιτούν δικαστήριο –το οποίο είναι αρμόδιο συναφώς– διαπιστώσει ότι η Sportradar είχε, ή όφειλε να έχει, επίγνωση της συγκεκριμένης στοχεύσεως (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσες αποφάσεις Pammer και Hotel Alpenhof, σκέψη 89, και Donner, σκέψεις 27 και 28). Ενδέχεται ακόμη, εφόσον κάτι τέτοιο πράγματι συμβαίνει, να είναι κρίσιμο συναφώς το στοιχείο ότι κατά τον καθορισμό της αμοιβής την οποία ζητεί η Sportradar σε αντάλλαγμα για την παραχώρηση του δικαιώματος προσβάσεως λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος των δραστηριοτήτων των εταιριών στοιχημάτων στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου και οι προοπτικές επισκεψιμότητας του ιστοτόπου betradar.com από χρήστες εγκατεστημένους στο εν λόγω κράτος μέλος.

42 Τέλος, το γεγονός ότι τα δεδομένα που «ανεβάζει» στο Διαδίκτυο η Sportradar διατίθενται στους εγκατεστημένους στο Ηνωμένο Βασίλειο χρήστες, και πελάτες των ως άνω εταιριών, στη δική τους γλώσσα, και όχι σε εκείνες που συνήθως χρησιμοποιούνται στα κράτη μέλη από τα οποία η εν λόγω

εταιρία ασκεί τις δραστηριότητές της ενδέχεται να ενισχύει τις ενδείξεις ότι υφίσταται συγκεκριμένη στόχευση προς το κοινό του Ηνωμένου Βασιλείου (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσες αποφάσεις Pammer και Hotel Alpenhof, σκέψη 84, και Donner, σκέψη 29).

43 Εφόσον υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις, θα είναι βάσιμη τυχόν εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου ότι ο τόπος τελέσεως πράξεων επαναχρησιμοποιήσεως, όπως των επίμαχων στην υπόθεση της κύριας δίκης, είναι το έδαφος του κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένος ο χρήστης στον οποίο αποστέλλονται, κατόπιν αιτήματός του, τα οικεία δεδομένα, με σκοπό να αποθηκευτούν και να προβληθούν στην οθόνη του υπολογιστή του (κράτος μέλος Β).

44 Η άποψη την οποία υποστήριξε η Sportradar, ότι δηλαδή η πράξη «επαναχρησιμοποιήσεως» κατά την έννοια του άρθρου 7 της οδηγίας 96/9 πρέπει, σε όλες τις περιπτώσεις, να θεωρείται ότι τελείται αποκλειστικώς και μόνο στο έδαφος του κράτους μέλους όπου βρίσκεται ο διαδικτυακός διακομιστής από τον οποίο αποστέλλονται τα οικεία δεδομένα, δεν είναι δυνατό να γίνει δεκτή.

45 Πράγματι, πέραν του ότι, όπως υπογράμμισαν οι Football Dataco κ.λπ., είναι ενίοτε δύσκολο να προσδιοριστεί με βεβαιότητα ο τόπος όπου βρίσκεται ένας τέτοιος διακομιστής (βλ. προαναφερθείσα απόφαση Wintersteiger, σκέψη 36), η άποψη αυτή θα σήμαινε ότι στην περίπτωση επιχειρηματία ο οποίος, χωρίς τη συγκατάθεση του κατασκευαστή μιας βάσεως δεδομένων που προστατεύεται με το ειδικής φύσεως δικαίωμα, δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας ενός κράτους μέλους, επαναχρησιμοποιεί on-line το περιεχόμενο της εν λόγω βάσεως δεδομένων, στοχεύοντας στο κοινό του ως άνω κράτους μέλους, οι διατάξεις του οικείου εθνικού δικαίου δεν θα είχαν εφαρμογή για τον λόγο και μόνον ότι ο διακομιστής του επιχειρηματία βρίσκεται εκτός της επικράτειας του συγκεκριμένου κράτους μέλους. Η κατάσταση αυτή θα έθιγε την πρακτική αποτελεσματικότητα της παρεχόμενης από το οικείο εθνικό δίκαιο προστασίας της οποίας τυγχάνει η βάση δεδομένων (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσα απόφαση L'Oréal κ.λπ., σκέψη 62).

46 Εξάλλου, όπως επισημαίνουν οι Football Dataco κ.λπ., η επίτευξη του επιδιωκόμενου με την οδηγία 96/9 σκοπού της προστασίας των βάσεων δεδομένων με το ειδικής φύσεως δικαίωμα θα ετίθετο γενικώς σε κίνδυνο, αν οι πράξεις επαναχρησιμοποιήσεως που απευθύνονται στο κοινό ολόκληρης της Ένωσης ή τμήματος αυτής δεν ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής ούτε της εν λόγω οδηγίας ούτε των εθνικών διατάξεων περί μεταφοράς της στις εσωτερικές έννομες τάξεις για τον λόγο και μόνον ότι ο διακομιστής του ιστοτόπου του οποίου την εκμετάλλευση έχει ο αυτουργός των ως άνω πράξεων βρίσκεται στο έδαφος τρίτου κράτους (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσα απόφαση L'Oréal κ.λπ., σκέψη 63).

47 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, η απάντηση που πρέπει να δοθεί στο υποβληθέν ερώτημα είναι ότι το άρθρο 7 της οδηγίας 96/9 έχει την έννοια ότι η αποστολή από ένα πρόσωπο, μέσω διαδικτυακού διακομιστή ευρισκόμενου στο κράτος μέλος Α, δεδομένων τα οποία είχε προηγουμένως μεταφορτώσει από βάση δεδομένων προστατευόμενη με το ειδικής φύσεως δικαίωμα που προβλέπει η ίδια οδηγία στον υπολογιστή άλλου προσώπου, εγκατεστημένου στο κράτος μέλος Β, κατόπιν αιτήματος αυτού του παραλήπτη, ο οποίος προτίθεται να τα αποθηκεύσει στη μνήμη του υπολογιστή του και να τα προβάλει στην οθόνη του, συνιστά πράξη «επαναχρησιμοποιήσεως» των εν λόγω δεδομένων από το πρόσωπο που τα απέστειλε. Πρέπει επιπλέον να γίνει δεκτό ότι η σχετική πράξη έχει τελεστεί, τουλάχιστον, στο κράτος μέλος Β, εφόσον υπάρχουν ενδείξεις από τις οποίες μπορεί να συναχθεί ότι η ως άνω πράξη αποτελεί εκδήλωση της βουλήσεως του αυτουργού της να απευθυνθεί σε μέλη του κοινού εγκατεστημένα στο τελευταίο αυτό κράτος μέλος, ζήτημα το οποίο πρέπει να εκτιμηθεί από το εθνικό δικαστήριο.

Επί των δικαστικών εξόδων

48 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 7 της οδηγίας 96/9/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 1996, σχετικά με τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων, έχει την έννοια ότι η αποστολή από ένα πρόσωπο, μέσω διαδικτυακού διακομιστή ευρισκόμενου στο κράτος μέλος Α, δεδομένων τα οποία είχε προηγουμένως μεταφορτώσει από βάση δεδομένων προστατευόμενη με το ειδικής φύσεως δικαίωμα που προβλέπει η ίδια οδηγία στον υπολογιστή άλλου προσώπου, εγκατεστημένου στο κράτος μέλος Β, κατόπιν αιτήματος αυτού του παραλήπτη, ο οποίος προτίθεται να τα αποθηκεύσει στη μνήμη του υπολογιστή του και να τα προβάλει στην οθόνη του, συνιστά πράξη «επαναχρησιμοποιήσεως» των εν λόγω δεδομένων από το πρόσωπο που τα απέστειλε. Πρέπει επιπλέον να γίνει δεκτό ότι η σχετική πράξη έχει τελεστεί, τουλάχιστον, στο κράτος μέλος Β, εφόσον υπάρχουν ενδείξεις από τις οποίες μπορεί να συναχθεί ότι η ως άνω πράξη αποτελεί εκδήλωση της βουλήσεως του αυτουργού της να απευθυνθεί σε μέλη του κοινού εγκατεστημένα στο τελευταίο αυτό κράτος μέλος, ζήτημα το οποίο πρέπει να εκτιμηθεί από το εθνικό δικαστήριο.

(υπογραφές)